

emcdda.europa.eu

POVZETEK – IZBRANO POGlavJE: KRŠITVE ZAKONOV S PODROČJA DROG: IZREKANJE KAZENSKIH SANKCIJ IN DRUGI UKREPI

Evropski center za spremljanje drog in zasvojenosti z drogami

Letno poročilo 2009 o stanju na področju problematike drog v Evropi

Prepoved objave do 5. novembra 2009 do 10. ure po srednjeevropskem času

Uvod

To „Izbrano poglavje“ ⁽¹⁾ prvič proučuje sankcije, izrečene kršilcem zakonov, povezanih z drogami, v Evropski uniji. Poročilo z analizo statističnih podatkov za zadnje razpoložljivo leto išče odgovor na naslednje vprašanje: Kaj je najverjetnejši ukrep za tistega, ki je kršil zakone s področja drog - na primer uporabe drog ali posedovanja drog za osebno uporabo, oziroma ponujanja ali preprodaje drog - ter ga je pri tem ustavila policija.

Izrekanje sankcij uporabnikom in preprodajalcem drog

- Sedemnajst držav je poročalo o rezultatih v zvezi z izrekanjem sankcij; ti so bili razdeljeni na kršitve v zvezi z osebno uporabo in kršitve v zvezi s ponujanjem drog.
- Trinajst od 26 držav je ločeno poročalo o vrstah sankcij (npr. zapor, denarna kazen, javna dela), ki so bile naložene kršilcem zakonov, povezanih z drogami, in sicer za kršitve v zvezi z osebno uporabo in kršitve v zvezi s ponujanjem drog.

Opustitev pravnega postopka

- Dvanajst držav je predložilo obširne podatke o številu primerov, v katerih so policija ali tožilci uradno ali neuradno opustili postopek, nekaj podatkov o tem pa je predložilo še pet drugih držav. Osem držav ni navedlo, koliko je bilo takih „manj pomembnih“ ukrepov.
- Okvirna primerjava, opravljena na podlagi statističnih podatkov šestih držav, je pokazala, da je delež ukrepov, ki niso bili natančno opredeljeni in so se nanašali na kršitve zakonov, povezanih z drogami, v prejšnjem letu, znašal med 25 in 90 %.

Vrste izrečenih sankcij

- Za kršitve v zvezi z osebno uporabo so denarno kazen najpogosteje naložile **Češka republika, Danska, Nemčija, Francija, Latvija in Nizozemska**; **Poljska in Hrvaška** sta največkrat izrekli pogojno zaporno kazen; **Italija, Avstrija, Portugalska, Slovaška in Združeno kraljestvo** pa so v glavnem poročali o opozorilih ali opuščeni postopkih.
- Številni uporabniki, ki jih ustavi policija, niso privedeni pred sodišče. Le malo tistih, ki se jim zaradi uporabe drog ali posedovanja drog za osebno uporabo izreče kazen na sodišču, gredo naravnost v

⁽¹⁾ Natančnost primerjav omejujejo razlike med: uporabljenimi opredelitvami pojmov in terminologijo, sistemi zbiranja podatkov ter statističnimi enotami in njihovimi pravili štetja. Podrobnosti so na voljo v „Izbranem poglavju“ in njegovi spletni prilogi.

zapor. To je mogoče razložiti tudi s pogostim povratništvom kršilcev zakonov, povezanih z drogami – glede na omejene razpoložljive podatke naj bi bilo takih kršilcev do 60 %.

- Za kazniva dejanja ponujanja drog je bila od vseh sankcij najpogosteje izrečena zaporna kazen. Večina zapornih kazni v **Češki republiki**, **Nemčiji**, na **Portugalskem** in **Slovaškem** je bila pogojnih. Dve državi članici (**Nizozemska** in **Združeno kraljestvo**) sta več kot 10 % tistih, ki so bili obsojeni zaradi kršitev v zvezi s ponujanjem drog, naložili javna dela.
- Tudi kadar vrste kršitev v nacionalnih podatkih niso bile ločene glede na vrsto kaznivega dejanja in so se primerjali deleži sankcij za vse kršitve, je bilo očitno, da so bile denarne kazni pogosto izrečene na **Irskem**, v **Luksemburgu**, na **Madžarskem** in **Švedskem**, medtem ko so v **Bolgariji** in **Romuniji** prevladovale pogojne zaporne kazni.
- Primerjava treh držav s podobnimi pravnimi sistemi, kulturnim ozadjem in vzorci uporabe kaže, da je **Finska** poročala o najmanjšem deležu zapornih kazni, izrečenih kršilcem zakonov, povezanih z drogami, medtem ko se je **Švedska** bolj posluževala takojšnje zaporne kazni za resnejše kršitve, **Norveška** pa se je odločala za naložitev javnih del.
- Samo **Irski**, **Madžarski**, **Nizozemski**, **Poljski** in **Združeni kraljevski** so poročali o večjem številu naložitev javnih del – v večini poročil o ukrepih se ta vrsta sankcij omenja izjemno redko.

Dolžina izrečenih kazni

- Trinajst držav je poročalo o dolžini izrečenih zapornih kazni, čeprav ne vedno v neposredno primerljivih oblikah. Nekatere manjše države so poročale o vseh posameznih kaznih, izrečenih v enem letu, večje države pa so poročale o „povprečju“.
- Povprečna zaporna kazen za uporabo drog ali posedovanje drog za osebno uporabo se je po državah gibala od enega do 29 mesecev.
- Za kršitve v zvezi s ponujanjem drog je povprečna kazen za manjšo prodajo znašala en mesec, za resne kršitve v zvezi s preprodajo pa 38 mesecev.
- Dolge zaporne kazni so bile razmeroma redke. Statistični podatki podpirajo hipotezo, da je v Evropi le malo „mamilarskih baronov“ ali „šefov“ in jih je težje obsoditi kot majhne in vidnejše preprodajalce.

Vrste drog

- Samo **Češka republika**, **Ciper**, **Nizozemska**, **Portugalska**, **Slovaška** in **Združeno kraljestvo** so poročali o vrsti droge, zaradi katere je bila sankcija izrečena. Ti omejeni statistični podatki še vedno kažejo, da se povprečne sankcije razlikujejo glede na vrsto droge, celo v tistih državah, v katerih se v pravnem sistemu vse droge obravnavajo enako. To kaže, da pravosodni organi zaznavajo razlike v ravni škode ali resnosti, ki se povezujejo z različnimi drogami, razen tistih, ki so navedene v zakonodaji.

Napotitve na zdravljenje ali svetovanje

- Kljub soglasni podpori, ki jo je politika v vsej Evropi izrazila zdravljenju uporabnikov drog namesto njihovemu kaznovanju, 14 od 26 držav ni sporočilo nobenih statističnih podatkov o takih rezultatih.
- Nemogoče bo izračunati stopnje uspešnosti ukrepov zdravljenja, če se ne evidentira število oseb, ki se začnejo zdraviti, kar je bistveno za namene načrtovanja politike.

Mogoče orodje za vrednotenje

- Z najnovejšim akcijskim načrtom EU za boj proti drogam države članice pozivajo k „zagotavljanju trajnega vrednotenja politike na področju drog“. Razmeroma enostaven, vendar nujno potreben ukrep, bi bilo vrednotenje postopka s statističnimi podatki o izrekanju sankcij ali drugih ukrepih, kar bi omogočilo razumevanje izvajanja pravnih sprememb. Državam članicam bi pomagalo razumeti, kako je večina kršilcev obravnavana v okviru kazensko pravosodnega sistema in ali so obravnavani na način, ki so ga predvideli oblikovalci politike, ali kako drugače. Prav taki bi vrednotenje prispevalo k merjenju uspešnosti in učinkovitosti sistema.